

Sygn.akt III AUa 618/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2012r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Władysława Prusator-Kałuzna (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SO del. Dorota Zarzecka

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwińska

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2012 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku A. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 maja 2012 r. sygn. akt III U 103/11

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 618/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 8 marca 2011 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił A. N. prawa do emerytury. Organ rentowy stwierdził, że nie legitymuje się on co najmniej 15-letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach. Przyjął, że A. N. w szczególnych warunkach pracował 13 lat, 9 miesięcy oraz 20 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do stażu pracy w szczególnych warunkach nie zaliczył okresów zatrudnienia od dnia 1 maja 1990 roku do dnia 30 kwietnia 1994 roku w Jednostce Wojskowej Nr (...) w S. oraz od dnia 1 maja 1994 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w Jednostce Wojskowej Nr (...) w S. z uwagi na brak świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

A. N. w odwołaniu od powyższej decyzji domagał się przyznania prawa do emerytury po uprzednim zaliczeniu do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych zakwestionowanego okresu zatrudnienia od dnia 1 maja 1990 roku do dnia 30 kwietnia 1994 roku w Jednostce Wojskowej Nr (...) w S.. Podniósł, że, będąc zatrudnionym na stanowisku

mechanika pojazdów samochodowych, wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych.

Sąd Okręgowy w Suwałkach Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 8 maja 2012 roku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał A. N. prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2011 roku. Wskazał, że warunkami nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach są: ukończenie przez mężczyznę 60-go roku życia, udowodnienie na dzień 1 stycznia 1999 roku 25-letniego ogólnego stażu pracy i 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych, nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem organu rentowego na dochody budżetu państwa oraz rozwiązanie stosunku pracy - art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.). Sąd I instancji stwierdził, że okolicznością sporną było ustalenie, czy praca w okresie od dnia 1 maja 1990 roku do dnia 30 kwietnia 1994 roku w Jednostce Wojskowej Nr (...) w S. była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, a w konsekwencji czy odwołujący legitymuje się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych. Z wyjaśnień A. N. wynikało, że w spornym okresie zajmował stanowisko mechanika samochodowego, wykonywał prace polegające na serwisowaniu oraz naprawach ciężkiego sprzętu należącego do wojska w kanale remontowym. Sąd Okręgowy w celu ustalenia charakteru pracy odwołującego w spornym okresie dopuścił dowód z zeznań świadków: A. C., B. P., L. P., K. P. (1) oraz J. G. oraz dowód z akt osobowych odwołującego. W ocenie Sądu Okręgowego z powyższych zeznań wynika, iż A. N. wykonywał swoje czynności pracownicze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w kanale remontowym. Zauważył przy tym, że naturalnym jest, iż w pracy występowały przerwy, przykładowo w celu pobrania części do naprawianych urządzeń czy też spożycia posiłku, podczas których odwołujący opuszczał kanał remontowy. Uznał, że zeznania świadków, którzy wskazywali procentową ilość czasu pracy poświęcaną na czynności wykonywane w kanale (np. 80 %) nie uniemożliwiają dokonania ustalenia, iż praca w spornym okresie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych określoną w wykazie A, dziale XIV, poz. 16 załącznika do w/w rozporządzenia - prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Nadto zaznaczył, że z uwagi na znaczny upływ czasu trudno jest dokładnie określić, jaki procent czasu był poświęcany na pracę w kanale. Zdaniem Sądu I instancji to, że sporny okres zatrudnienia podlega uwzględnieniu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, potwierdzają również następujące dowody: zakres obowiązków mechanika samochodowego oraz świadectwo pracy. Sąd Okręgowy przeprowadził również dowody z trzech opinii różnych biegłych sądowych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy: Z. C., J. D. oraz K. P. (2). Biegli sądowi Z. C. oraz J. D. uznali, że praca odwołującego w spornym okresie nie była pracą w szczególnych warunkach. Biegły sądowy K. P. (2) uznał zaś, iż sporny okres zatrudnienia winien zostać uwzględniony do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy podzielił wnioski wynikające z opinii biegłego sądowego K. P. (2). Reasumując uznał, iż praca A. N. w spornym okresie była pracą w szczególnych warunkach. Odwołujący bowiem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę określoną w wykazie A, dziale XIV, poz. 16 załącznika do w/w rozporządzenia - prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Stwierdził więc, że odwołujący legitymuje się co najmniej 15-letnim stażem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, zatem spełnia wszystkie warunki wymagane do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy jak w sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zaskarżył powyższy wyrok w całości zarzucając mu naruszenie:

- art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.) poprzez przyjęcie przez Sąd, że odwołujący udowodnił co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych, uprawniający do przyznania prawa do emerytury,

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy Z. C. i. J. D., polegające na przyjęciu, iż odwołujący w okresie pracy wykonywanej w Jednostce Wojskowej Nr (...) w S. od dnia 1 maja 1990 roku do dnia 30 kwietnia 1994 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych w charakterze mechanika w kanale remontowym.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, wbrew stanowisku zaprezentowanemu przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie pozwalał na dokonanie ustalenia, że praca świadczona przez A. N. w Jednostce Wojskowej Nr (...) w S. od dnia 1 maja 1990 roku do dnia 30 kwietnia 1994 roku na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach w myśl przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Na wstępie należało wskazać, iż Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 30 marca 2000 roku w sprawie o sygn. akt II UKN 446/99 (OSNP 2001/18/562, lex numer 48778), iż ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 w/w rozporządzenia) nie wymaga wiadomości specjalnych uzasadniających prowadzenie dowodu z opinii biegłego. Sąd I instancji rozpoznając sprawę dopuścił dowód z opinii trzech różnych biegłych sądowych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na okoliczność ustalenia, czy praca, jaką wykonywał odwołujący w spornym okresie, była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych. Stwierdzić należy, iż ustalenie w/w okoliczności mogło zostać dokonane przez Sąd Okręgowy na podstawie dowodów innych niż opinia biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Należało bowiem rozstrzygnąć, czy praca wykonywana przez A. N. w spornym okresie odpowiada pracy ujętej w wykazie A załącznika do w/w rozporządzenia, zaś dokonanie kwalifikacji przez pryzmat w/w rozporządzenia nie wymagało od Sądu I instancji zasięgnięcia u biegłych wiadomości specjalnych.

Z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych odwołującego wynika, iż w spornym okresie był on zatrudniony na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych (k. 5 części A akt osobowych, k. 2, 3, 5 części B akt osobowych).

Z zeznań wszystkich przesłuchanych w sprawie świadków: A. C. (k. 53-53 v.), B. P. (k. 53 v.-54), L. P. (120 v.), K. P. (1) (k. 120 v.) oraz J. G. (k. 16 v.) wynikało, że odwołujący wykonywał pracę mechanika samochodów ciężarowych. Do jego obowiązków należało przede wszystkim wykonywanie czynności eksploatacyjnych oraz napraw ciężkiego sprzętu wojskowego, m.in. Jelczy, Starów Ułazów. A. N. naprawiał między innymi układy hamulcowe, skrzynie biegów, mosty, sprzęgła, wymieniał oleje, konserwował sprzęt malując go farbą nitro. Nadto świadkowie wskazywali, że odwołujący wykonywał należące do niego obowiązki w kanale remontowym.

Sąd II instancji nie kwestionuje tego, że A. N. część swoich obowiązków pracowniczych wykonywał w kanale remontowym. W ocenie Sądu Apelacyjnego zeznania w/w świadków nie pozwalają jednak na dokonanie ustalenia, że odwołujący prace określone w wykazie A, dziale XIV, poz. 16 załącznika do w/w rozporządzenia - prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w myśl § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia. W tym miejscu należy wskazać, iż prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach jest odstępstwem od zasady nabywania prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Stąd uzyskanie tego szczególnego świadczenia jest uzależnione od wykazania, że praca w szczególnych warunkach była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres co najmniej 15 lat.

Wskazać należy, iż świadek A. C. (k. 53-53 v.), który w spornym okresie zajmował stanowisko mechanika samochodowego w tej samej jednostce wojskowej, w której pracował odwołujący, zeznał, że naprawy były dokonywane w kanałach. Z jego zeznań wynikało jednak, że część obowiązków mechanika samochodowego (malowanie) było wykonywane poza kanałem remontowym. Świadek zaznaczył przy tym, iż malowaniem zajmowali się ci sami mechanicy, którzy wykonywali również obowiązki w kanale remontowym. A. C. oszacował, iż w kanale remontowym praca była wykonywana przez około 60-70 % czasu pracy. Świadek B. P. (k. 53 v.-54) również wskazał, że większość prac, które wykonywał odwołujący, wymagała użycia kanału remontowego. Ocenił, że A. N. około 80 % czasu pracy spędzał w kanale remontowym. Wyjaśnił, że odwołujący potrzebował również czasu na pobranie narzędzi, części do napraw oraz korzystał z przerw w pracy. Na uwagę, zadaniem Sądu II instancji, zasługuje okoliczność, że świadek podał również, iż w ramach obsługi technicznej pojazdów ci sami pracownicy, którzy wykonywali część swoich prac w kanale remontowym, malowali pojazdy poza kanałem remontowym na terenie warsztatu. Świadek J. G. (k. 16 v.) – kierownik warsztatu usługowo-remontowego, w którym pracował odwołujący, zeznał, iż „większość naprawa była dokonywana w kanale, a czasem trzeba było zabrać część i naprawić poza kanałem”. Również świadek L. P. (120 v.) podała, iż „były takie sytuacje, że jak w trakcie napraw na kanale trzeba było zrobić coś poza kanałem, to N. to robił, np. malował podzespoły”. Zwrócić należy uwagę również na okoliczność, że sam odwołujący wyjaśnił (k. 53 v.), iż czynności nazywane OT 1 i OT 2, czyli czynności obsługowe, dotyczące utrzymania bieżącego sprzętu „były wykonywane głównie w kanale”.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego przedstawiony powyżej materiał dowodowy w postaci zeznań świadków nie pozwala na dokonanie ustalenia, że praca odwołującego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy polegała na wykonywaniu prac w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, czyli, że odpowiadała ona pracy określonej w wykazie A, dziale XIV, poz. 16 załącznika do w/w rozporządzenia. Nadto, w ocenie Sądu II instancji, również zasady doświadczenia życiowego nakazują uznać, że praca mechanika samochodowego nie polega na wykonywaniu czynności stale w kanale remontowym. Wszak istnieją prace (naprawy jak również bieżąca konserwacja), przy wykonywaniu których nie jest konieczne użycie kanału remontowego. Powyższe rozważania znajdują zastosowanie do warsztatów, w których nie występuje specjalizacja, polegająca na tym, że część pracowników wykonuje czynności wyłącznie w kanale remontowym, część zaś z nich poza nim. W/w świadkowie, jak również sam odwołujący, nie wskazywali, aby w jednostce wojskowej panował taki podział prac w warsztacie. Przeciwnie, podawali oni, że ci sami mechanicy, którzy pracowali w kanale, wykonywali także inne czynności poza nim, na przykład wskazywane powyżej malowanie.

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska Sądu I instancji w zakresie, w jakim wskazał on, że dowody w postaci zakresu obowiązków mechanika samochodowego (k. 5 części B akt osobowych), jak również świadectwo pracy (k. 5 części A akt osobowych), potwierdzają wykonywanie przez odwołującego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w kanałach remontowych.

Na uwagę zasługuje również okoliczność, iż zarówno kolejny pracodawca odwołującego, tj. Jednostka Wojskowa Nr (...) w S. (k. 21-24) oraz Ministerstwo Obrony Narodowej Departament Spraw Socjalnych (k. 221-222) odmówili wydania mu świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach za sporny okres, wskazując na brak podstaw do uznania, że praca była wykonywana wyłącznie w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych.

Zdaniem Sądu II instancji sporny okres zatrudnienia w Jednostce Wojskowej Nr (...) w S. od dnia 1 maja 1990 roku do dnia 30 kwietnia 1994 roku nie podlega więc zaliczeniu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, gdyż praca określona w wykazie A, dziale XIV, poz. 16 załącznika do w/w rozporządzenia – prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych nie była przez odwołującego wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zaznaczyć również należy, iż możliwa jest sytuacja, kiedy ubezpieczony w jednym okresie wykonuje prace wymienione w różnych (kilku) pozycjach załącznika do w/w rozporządzenia, przy czym łącznie wszystkie te obowiązki pracownicze są wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Taki okres zatrudnienia również podlega uwzględnieniu do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 roku w sprawie o sygn. akt II UK 103/11, lex numer 1130388). Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej

sprawy należy wskazać, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał również na dokonanie ustalenia, że odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał jedynie czynności określone w wykazie A, dziale XIV, poz. 16 załącznika do w/w rozporządzenia – prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych, w wykazie A, dziale XIV, poz. 12 załącznika do w/w rozporządzenia - prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym, w wykazie A, dziale XIV, poz. 14 załącznika do w/w rozporządzenia - prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych oraz w wykazie A, dziale XIV, poz. 17 załącznika do w/w rozporządzenia - lakierowanie ręczne lub natryskowe - nie zhermetyzowane.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

A.K.